

adipisci volentes deo supplicamus, tunc impetrationem esse in dubio, quia non id quod ille iussit, sed quod nobis complacuit oramus. Inde est quod in Cartaginensi concilio in quodam capitulo¹ legimus constitutum, 'ut in precibus nemo patrem pro filio vel filium pro patre nominet et cum altari assistitur, semper ad patrem oratio dirigatur'. Hoc videlicet sentientes et quasi convenientissimum diiudicantes, qui in eodem consilio (!) fuere congregati, ut in publicis officiis illam orandi formam universalem teneret ac servaret aecclesia, quam dominus ac salvator noster tradidit ac docuit. Verum etiam ipse orando ac patrem sepiissime invocando servandam tenendamque monstravit. Ceterum de privatis secretisque orationibus ac precibus, quid sinodicis sanctionibus constitutum sit atque decretum alicubi me legisse non recolo, preter id quod in predicto capitulo subiunctum repperi, ubi dicitur 'ut quicumque preces sibi aliunde descripserit, non eis utatur nisi prius eas cum instructoribus fratribus contulerit'. Hic occurrit humanę curiositati non solum (non) negligenda, verum etiam sollerter intuenda et enodanda inquisitio de Christo domino nostro, si in publicis, quę² ad altare fiunt, precibus deus pater tantum est invocandus, atque rogandus, ubi et in quibus orationibus Christo domino, id est filio sit supplicandum. Item de apostolis et martyribus ceterisque quorum spiritus apud deum esse non ambigimus, quid sentiendum, ubi et quando vel qualiter invocandi vel si omnino invocandi. Nam fuisse quosdam recolo, qui dicerent sanctorum preces, qui iam de seculo migraverunt, vivis et adhuc in corpore agentibus eque prodesse, atque illorum posse eosdem sanctos adiuvare, si pro eis orare voluerint. Quod super his meae parvitati videatur, non est quod expectes, ut edisseram. Neque enim ea ad hoc quę a me hic prolata sunt accipere debes, ut quasi exponenda protulerim, sed ut scires quod (!) dum ad solvenda(m) a te propositam questionem compendiosa testimonia quęsivi, me nodum impegisse, quem nisi divinus esset, herculaneum appellarem. Et de hoc quidem nodo ad presens dicta sufficiant.

Nunc rogatiunculae tuae, quam mihi de adoranda cruce caritas tua proposuit, prout valeo, respondere volo; videtur enim mihi crux adoranda, cur quod id videatur expediam. Et eo facilius id me facturum arbitror, si differentiam atque distantiam orandi, adorandi, sicut sentio, exprimere valuerō. Orare est, ut mea fert opinio, deum invisibilem vel si aliud aliquid est, in quo spes auxilii poni possit aut deceat, mente vel voce, vel mente pariter ac voce, sine corporis gestu precari. Adorare vero³ rei visibili et coram positę ac presenti vel

1) Concil. Carthag. III c. 23 (Mansi Coll. concilior. III, 884).

2) Vor 'quę' kleine Rasur, 'et'?

3) 'rare vero' auf Rasur.